

GÂNDIM, DAR MAI ȘI GÂNDIM?

Autor: Ana Vieru | 26 decembrie 2023

A intra, azi, într-o polemică față de opiniile majoritare (legate, de exemplu, de educație, de Biserică, de familie) e, într-un anume sens, un tabu. Monștri fioroși s-ar putea trezi, atunci când nici nu te-aștepți, din vreun colț neștiut al Facebook-ului pentru a face ferfeniță o reputație la care s-a lucrat temeinic ani de zile. Ai, astfel, șansa de a deveni, în cel mai bun caz, un nesuferit, sau, în cel mai rău, ținta unor ironii mai mult sau mai puțin reușite. Cert e că pericolul de a leza iremediabil sensibilități, de a contribui la un discurs nefrecventabil pare destul de mare, așa că ar fi bine să ai grijă ce și cum spui – cu cine te asociezi și de cine te detașezi. La nevoie, poți oricând declara, „onest”: „Nu mă pricep, nu e specialitatea mea”. Sau, pentru a îmbina misterul cu o umbră de curaj: „Mă abțin”.

Hiperprudența pare, deci, etosul în care se desfășoară cam orice dezbateră – sau, poate mai bine spus, cam orice monolog exterior de pe rețelele sociale. Dat fiind acest climat bine temperat (și totuși atât de arid), neutralitatea aseptică, refugiul în date factuale dezgropate cu acribie, dar adesea neinterpretate, pare o soluție de compromis (deghizat sub formula „onestității academice”). Iar alternativa – pur și simplu îmbrățișarea pleneră, plictisitor de previzibilă, a temelor la modă, oricare se nimeresc ele să fie.

Într-un asemenea context, o comunitate favorabilă, moral și intelectual, dialogului (cu tot disconfortul și inevitabilele conflicte pe care le presupune) e, tot mai mult, o raritate. Deși necesară pentru dezvoltarea firească a oricăror idei într-un spațiu *real*, ceva mai încăpător decât propria minte, un loc viu care îți acordă șansa de a-ți forma o voce, acest ideal al comunității pare mai mult rodul unei fantezii de tip romantic decât o opțiune realmente practicabilă.

Într-o singurătate pură și dură, nimic nu se poate naște, nici chiar vreo intuiție. Studiul solitar îți oferă șansa pregătirii întrebărilor și a problematizării, a documentării și a organizării, însă dialogul e spațiul (chiar la propriu) unde argumentul are posibilitatea de a dobândi putere. Doar „aruncând” întrebări și ipoteze într-un cadru comun, nesetat ideologic în prealabil, doar participând la o gândire colectivă care își caută încontinuu propriul drum ai șansa de a dobândi, de fapt, autonomie intelectuală.

Întrebările se desfășoară și prind viață, încep să ia forma raționamentelor și să își

prevadă răspunsurile atunci când există cadrul unui dialog care să le conțină.

Când oamenii refuză să gândească activ, când recurg la referințe exterioare culese (mai bine spus, „apucate”) dintr-un „bagaj intelectual” de care se țin cu dinții, când se eschivează, astfel, din fața unei întrebări incomode, pentru că întrebarea îi sperie, atunci dialogul se fărâmițează, iar interlocutorii devin niște singuratici ai problemelor care îi preocupaseră.

Greșeala ne imobilizează. Trăim, azi, cu oroarea eșecului. Uităm că majoritatea temelor de discuție nu au decât răspunsuri provizorii, iar spațiul dezbaterii e unul riscant, al aventurii comunicării, al fascinantei chemări de a răspunde unor dileme străvechi. Reflecția autentică se desfășoară pe sine în acest cadru al prietenilor interesați de o cunoaștere personală, de idei pe care le pot oricând regăsi în tratate, interesante, dar prestabilite. A face din filosofie o preocupare autentică înseamnă a nu te speria de mormanele de cărți care ți-ar putea livra soluții savante, dar străine. Este o formă de a-ți câștiga libertatea într-o lume gata să îți spună ce și cum ar fi bine să gândești și să scrii și e, totodată, o formă de a ieși din spațiul sigur, dar sufocant al condiției de novice perpetuu, de spectator timid al spectacolului gândirii celorlalți.

A gândi - un tabu în lumea de azi. A repeta, a împrumuta, a te ascunde în spatele autorilor la modă sau validați de tradiție - o practică la ordinea zilei.

Imagine: Pinterest